

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institutio S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXI. Calu[m]nia moderni vsurpatoris Exercitiorum, falsi damnata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

opus seiuncta conclauia aptari, & in aedificandis Collegiis designari.

Atque hoc fuit approbationis, & securitatis, Societati lucrum ex infectione, damnantium, vel desipientium Exercitia S. Ignatij: sed fuit haud pridem vice versa, qui nimia illorum aetimatione, maiorem iis (si res processisset) iniuriam, non minore damno molitus est. Videns enim quos fructus in Ecclesia tulissent, quanta esset illorum apud omnes existimatio, conatus est illa Societati eripere, & Garzia Cisnero Benedictino Abbati vindicare ex cuius aiebat *Exercitatorio*, magnam partem essent ab S. Ignatio descripta. Et architectatus est in eam rem librum futilibus nixum coniecturis, quibus veri fundamento cassis, breui hac machina ruinam trahens Architectum oppressit. Rei seriem in pauca confero. Diximus S. Ignatium ex paterna domo, Monferratum profectum, vitam omnem apud Ioannem Canones Monachum S. Benedicti confessione sacra expialle; fuisse ab illo sanctis consiliis in suscepta virtute institutum; addo forsitan ad hoc & librum aliquem, ac si lubet hoc ipsum quod commemoratur *Exercitatorium* accepisse. Ex his nescio quis, quodcumque huic nomen, libros scripsit duos, indicem hunc facit. *De religiosa S. Ignatij siue S. Enneconis Fundatoris Societatis Iesu, per Patres Benedictinos institutione, deque libello Exercitiorum eiusdem ab Exercitatorio Veri serui Dei, Garzia Cisneri, Abbatis Benedictini magna ex parte desumpto.* Ex quo patet probare conatum, de Cisnero libro S. Ignatium magna ex parte Exercitia sua exscripsisse, proinde, vt planè sequitur non sua, nisi si alieni iniustus occupator, vocari possessor legitimus debeat. Qui enim potuit diuinorum rudis, inquit ille de cultu intimae virtutis tam exquisita peritia, & cohaerenter aded scribere; vnde porro illi in tractandis animis experientia, qui delituisse eatenus vel inter mendicos, & aegrotos in Nosocomio; vel in solitario cauo eremita; ex Cisnero igitur librum illum descripsit. Hoc verò nec vnum, nec tamen grauissimum eorum quibus S. Ignatij gloriam, eiusque Ordinem is liber perstringit; sed cum ab sacra Indicis Congregatione notatus sit, vnaque ex hominum oculis, & memoria erasus, nullam sui deinceps meretur mentionem. Ad Exercitia quod spectat, hoc solum dixero, si quid valent quae ante retuli, euidentissimè ex iis oppositum confici, Ignatium scilicet ex Cisnero Exercitia nec descripsisse neque compilasse: nihil quidem verius, quam oportuisse illum aliunde id haurire in quo ipse nec satis versatus, nec per se sat esset eruditus, vnde verò, & quonam id modo? dicant eius fidei testes, quam Illustrissimi Ro. Rotae auditores, nominis sui pondere commendant. *Cum dicta*, inquit, *Exercitia facta fuerint eo tempore quo dictus B. Pater erat idiota, & literarum ignarus, vique cogimur fateri dictam cognitionem, & lumen supernaturaliter infusa potius, quam acquisita fuisse.* Quae vox de iis auctoritatibus deprompta, & ab iis auctoribus edita quibus rei commissae grauitas veri necessitatem imponebat, apud quemlibet cordatum plus debet posse quam vt velit certioribus confirmari. Habemus tamen S. Ignatij intime conscios, & familiares Iacobum Lainium, &

XXI.
Culicibus no-
d. rni vjur-
pato is Exer-
citorum, falsè
damnata.

Ioannem Polancum à quibus extra ambiguum nobis traditum est, S. Ignatio in Exercitiis componendis magistrum primum prater Deum fuisse neminem, documenta praterquam è cælo fuisse nulla: nec defunt vitæ sanctissimæ homines, idem diuinitus edocti, quos & longum referre, & mihi non necessarium, testimoniis nixo iuridicis, dum ageretur de illo in sanctorum album adscribendo: illud potius necessarium meminisse quod diserte nobis consignerunt qui ex ipsomet audiuerant; vt nouis subinde radiis illuminator, de diuinis plura cognoscebat, sic libro Exercitiorum noui semper aliquid addidisse, donec qualem habemus perficeret. Ex quibus egregie, ambigentibus sit satis, qui potuerit tam absolutum opusculum prodire ab homine neque literato, nec regendis animis assueto, qui vero etiam eiusmodi cum esset, vt potuerit Conciliorum, & Patrum locis, & boni malique spiritus naturam statis discernere regulis, quæ nisi ab apprime docto, & interioris hominis gubernatione iam longa trito, præstari nequeunt. Manresæ siquidem dum solus ageret. *Ex iis quæ diuino magisterio didicerat* (quod coram Gregor. X V. ex authentico relatu Illustriss. R. O. Rotæ Auditorum, confessus Pontificij dixit Aduocatus de illa tractans Manresana sancti commoratione) ex iis inquam præcipuas, eo quem exposui ordine descripsit Exercitiorum partes; quibus deinde veluti substructis inædificauit semper totis quinque, & viginti annis, ad 1548. quo Pauli III. auctoritate communita in lucem exierunt; diuque iam interioris vitæ œconomiam vsu ipso perdoctus, nouas iis adiunxit regulas, quas Additiones vocauit; & iam Theologus, varios ex Conciliis, & Patribus textus; hinc eo Pontifex, quod paulo ante excipit diplomate, *Documenta* nominauit, *sive Exercitia spiritualia ex scripturis, & vitæ spiritualis experimentis elicita, & in ordinem ad piè mouendos fidelium animos aptissimum redacta*, qualia videlicet tunc erant, cum à Duce Francisco Borgia ea acciperet supremo suffragio confirmanda; non autem qualia fuerant cum Manresæ primum à sancto fuerant conscripta. Ergo Ignarius neque ab vno se, Exercitia protulit; sed neque ab Cisnero; quod aded liquet inter se vtraque componenti (esto materiæ aliquid commune habeant) vt arcem Regiam liquet à Palatio differre, licet portas & muros vtraque habeant. Vbi enim in Exercitatorio Cisneri meditatio Fundamenti, de fine in quæ conditus homo est, quod est. Exercitiorum S. Ignatij principium, ad extricadum ab sæcularibus animam, vt ab initio in nullum eorum propendeat: Vbi de duobus Vexillis, ad afficiendos ad Christi vexillum animos; vbi alia de tyranno, & Rege, ad præcipiendum belli vtriusque euentum, & præmia; vbi stabilis vitæ Electio; totius pars maxima, in quam tendunt quæcumque præmissa sunt; vbi modus orandi triplex; vbi conscientie Examen singulare; (de quo commodius alibi) vbi tot Additiones & regulæ ad discernendos inter se spiritus; ad correctionem scrupulorum; ad ordinandam in posterum vitam; ad sentiendum cum Ecclesia Catholica; ad sua in pauperes cum fructu eroganda; Estne horum quicquam in Exercitatorio Cisneri; estne reliquorum quæ sunt S. Ignatij Exercitiis propria, & repeti ob prolixitatem absque tædio non possunt; materiam tamen dumtaxat attingi; nam si modus, & partium inter se spectetur

spectetur commissio quæ S. Ignatij Exercitia in artem quam antea descripsi, formamque concinnat; quæ vel umbra istorum in Cisnero: quidve horum fat vidit illius propugnator ut apud Cisnerum id inuestigaret. Est tamen hæc summa Exercitiorum, hæc germana illorum & tam propria ratio; ut eadem licet eorum materia, vel temerè, vel diuerso ab iis ordine digesta, non Exercitia Ignatij, sed alterius generis conflatura in librum, natura, & efficientia ab iis diuersum. & esse planè oportuit memorem, quem huius tuendæ falsitatis prurigo incessit, ex varietate effectorum, quàm tutè asseratur causarum diuersitas, & demonstrare ab Exercitiis Cisneri eas morum vbique commutationes profectas, quæ ab Exercitiis Ignatij tam arduæ tantoque numero factæ sunt ut propterea incantamentorum, & magiæ suspensionem quibusdam facerent. Cæterum secluso quouis argumento ex causæ huius visceribus vtrunque nato; ægrè admodum sit, multis, iisque grauissimis quod mendacio finxisse, vel stolidè creduli dicantur putasse, hoc esse Ignatij opus. Franciscus Borgia, dux Gandiæ, tum Religiosus, nunc Beatus, hoc Paulo III. obtulit approbandum, pro vero Ignatij partu (quod ipsa quoque significat bulla) ut quem pro suo Ignatius Franciscus tradiderat. Decepit igitur aut Pontificem Borgia, aut ipse à sancto deceptus est, at quali? & quàm industrio in subducendis ab luce hominum, & deflectendis in alios rebus suis præclaris; ita ut iam propè confectas, attexere alteri niteretur, ne quæ inde ad se gloria rediret. Familiæ ipsius cuius fuerat parens, ne parens, & Fundator audiret, nomen esse voluit, quod nihil penitus de Ignatio sonaret. Iam si de Cisnero Exercitia non dicam integrè, suffuratus; sed quantum sufficiat ad ea Cisnero adscribenda; illa scilicet sibi adscripsisset: si vero non adscripsit, quem tandem illorum censeri auctorem voluit, præter Deum, quo præceptore illa didicerat. Sed nimium quantum Ignatij intererat, ne ab se is liber abiudicaretur, qui sibi (quod omnium cupidissimè optabat) obtreccationes, probra, accusationes veneficij, & hæresis, carcerem, catenas, alia sexcenta insectationum cruciamenta lucri fecit, quæ illius causa pertulit æquissimo animo; cum nihil magis in promptu esset, quàm vno Cisneri titulo ea redimere, cuius pridem opus sine suspitione legebatur. Verùm etsi tantus sui contemptor Ignatius non fuisset, ut etiam propria libenter aliis vellet attribui, an & veri, & æqui pariter contemptor? an sui, & generis immemor? Proiecti ruboris hunc esse oportet qui alienam lucubrationem ita venditat pro sua, ut eo adhuc etiam puero auctoris iam nomine celebratam, possit quivis è vulgo, ei exprobrare, rapto magis quam furto usurpatam. Quod igitur ferri iudicium debeat, non tam de obiectis S. Ignatio, quàm de illorum scriptore, & auctore, manifestè opinor defensiones probant, quibus hæctenus ea depulimus, utpote ex libri vtriusque, vario inter se discrimine petita, ex S. Ignatij virtute, ac genio; ex fide testium in decernendo illi sanctorum cultu iuratorum; ex Illustrissimis Ro. rotæ cognitoribus, quorum is qui acta omnia in grauem & solidam causæ totius cognitionem Paulo V. oblatam redegit, fuit qui nunc sedet Innocentius X. ex relationibus item coram Gregorio XV. in Pontificio confessu priuatim ac publicè editis, ex luce demum quam archiuij nostri,

valdè claram manuscripti ingerunt codices, quos exscribere hoc loco, quàm prolixum, tam foret superuacaneum. eam ob rem scriptoris, qui contra ius omne officij, nomen Religiosi Cassinensis assumere ausus est, inuerecundiam sapiens illa & venerabilis Congregatio non tulit, præter quod etiam magnam animaduertit iniuriam fieri religiosæ familiæ, nihil tale commeritæ, sed semper, (vt & in posterum) tam officijs obsequenti, tum spiritu filia. quare in conuentu Generali quem anno 1644. Rauennæ habuit, placuit communi decreto, Societati & omnibus testatū facere quid de illo contra Exercitia opere, quid de operis auctore sentiret, quod sic præstitit luculenter. Cum nobis relatum fuerit libellum quendam, sub nomine D. Constantini Caietani Monachi Cassinensis, & Abbatis fuisse impressum, Societatis Iesu existimationi insigniter præiudiciale, doluimus sane, prout par erat, vehementer hominis leuitatem, & audaciam (siquidem talis scriptionis est auctor, quod nobis difficillimè persuaderi potest) summopere admirati, ac vt religiosissimis Societatis Patribus, qui tanti à nobis sunt quanti egregiam ipsorum virtutem, ac doctrinā fieri æquum est, per nos satisfiat, & cæteris omnibus cōstet, inconsultis nobis, ac planè in scijs prædictum librum prodisse in lucem, per occasionem nostrorum comitorum, in vnum congregati, istud ipsum, publico vulgare edicto, ac contestari statuimus; addentes insuper, præfatum D. Constantinum, quod extra Cōgregationem nostram multis ab hinc annis pontificia auctoritate degat, potestati nostræ non amplius, quam alium quemvis alterius religiosi instituti professorem, subiectum esse. quare, si quid ab eo in hoc genere peccatum est adhuc, vel in posterum (quod Deus auertat) peccari contigerit, tum ipsos Societatis Iesu alumnos, tum alios quoscumque omnes, enixè rogatos volumus, vt certo sibi persuadeant, communi totius Cōgregationis sensui, & peculiari in Societatem Iesu obseruantia id omnino aduersari, ac repugnare. Datum Rauennæ in nostris generalibus comitijs, die 23. Aprilis 1644. D. Horatius à Volaterris scriba capit. Quod autem incautius Leo à S. Thoma, scriptor Benedictinæ Historiæ, Lusitanæ in eam eadem transtulisset, rarus librum nomine Abbatis Constantini Caietani, nihil habiturum in re tam lubrica, nisi saltem probabile; hunc vnus lapsus Congregatio Lusitana communi consilio emendauit; lecto enim decreto Cassinensis quæ vt parentem reueretur; suspicata primum, post facta certior quod res erat, vnus errorem suffragiis omnium damnauit. quare Reuerendissimus P. M. D. Antonius Carnerus, Generalis Abbas Benedictinæ Congregationis Lusitanæ cum Patribus Ordinis definitioribus, sequenti testificatione factum cumulatè purgauit. Cum nostra Benedictina Congregatio Lusitana, summo semper, vt par est studio, & reuerentia Doctissimam, & Religiosissimam Patrum Societatis Iesu familiam prosequuta sit; idque omnes Christianæ disciplinæ, nedum arctioris instituti sectatores deceat, vt charitate simul ambulantes, honore sese inuicem præueniant; testamur nos infra scripti prædictæ Congregationis, Abbas Generalis, & definitores, ad hoc specialiter congregati, in libro inscripto, Historia Benedictina, vernaculo idiomate Lusitano, nuper edito à nostro Reuerendo admodum Patre Magistro Leone à Sancto